

TATTERSALL 2.0 A NEMZETI LOVARDA FELÚJÍTÁSA

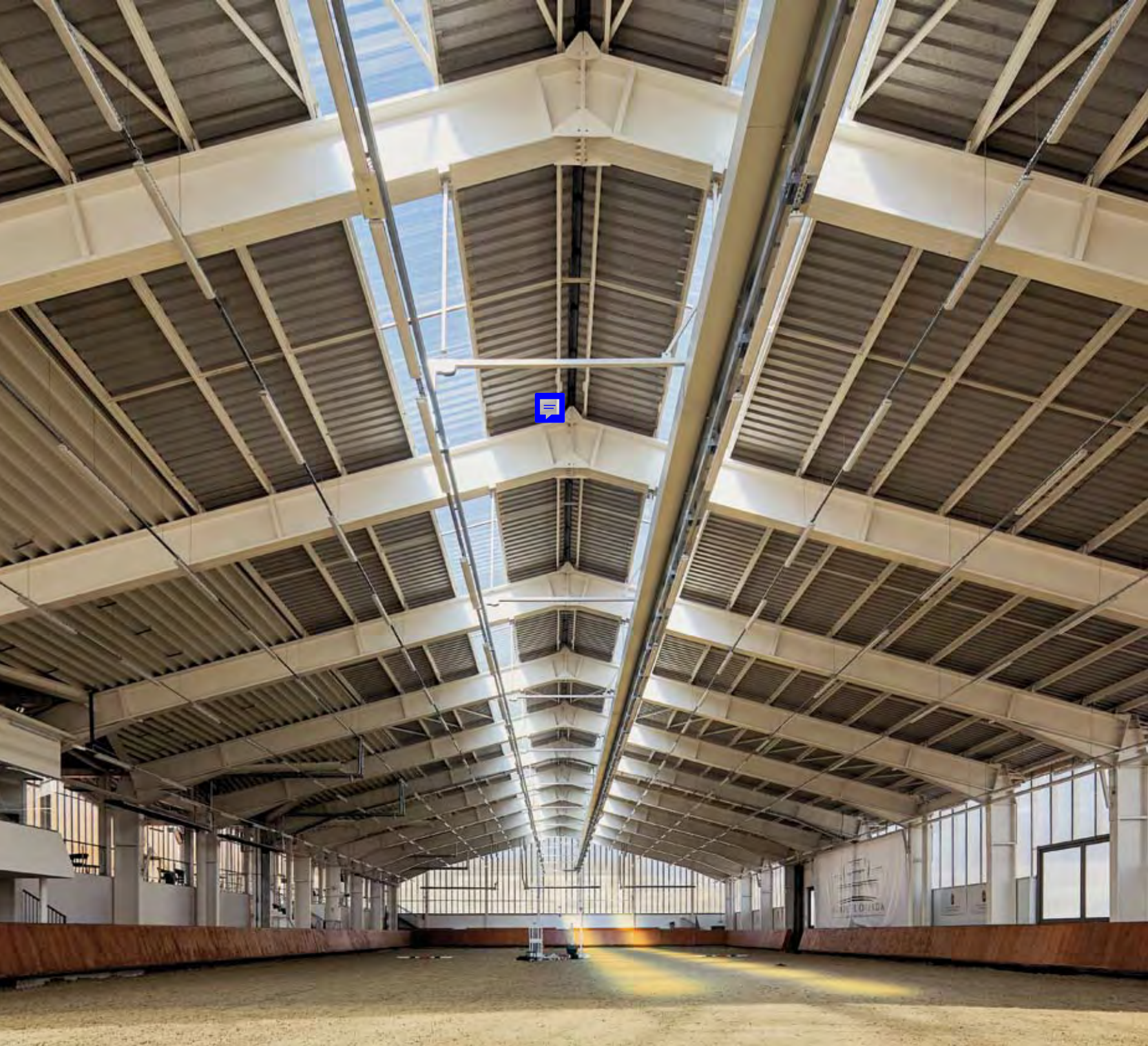
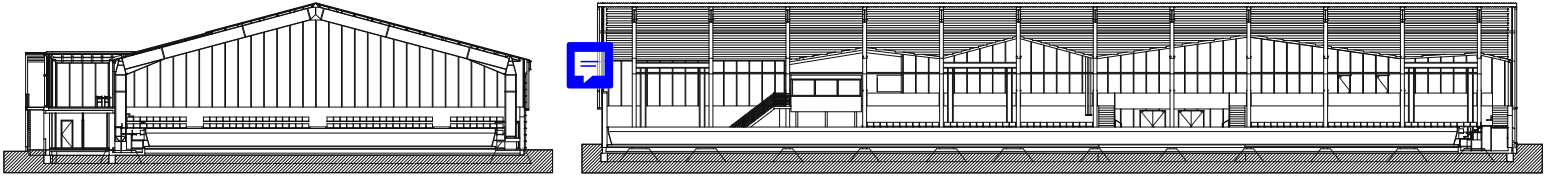
ÉPÍTÉSZEK ARCHITECTS: KIS PÉTER, PESCHKA ALFRÉD, DOBRÁNYI ÁKOS SZÖVEG TEXT: OKRUTAY MIKLÓS FOTÓK PHOTOS: BATÁR ZSOLT

A hazai közvélemény egy évtizede két okból fordulhatott felfokozott figyelemmel a lóversenyzéssel kapcsolatos események felé. Az éppen legnagyobb sikereit arató Overdose győzelmeinek híre mellett az Ügető lebontása volt az, ami az információk özönében is meghaladta az átlagos ingerküszöböt. Míg a magyar csodaló emléke mára legendaként rögzült, addig a Kerepesi úti pláza léte, az egykori Ügető-lelátó mementónak szánt megőrzése a nehezen emészthető áldozatra való állandósult figyelmeztetés.

Nem kell a lovassport szerelmesének lenni ahhoz, hogy a galopp-pályával tett brutalitás, az, ahogy az ott mintegy kárpótlásul felépített új lelátó közvetlenül a régi elé építve örök időkre lehetetleníti el az egykor volt atmoszféra felidézését, ne keltsen rossz érzéseket. A Nemzeti Lovarda felé közelítve nem ok nélkül ébrednek ezek az ünneprontónak tűnő gondolatok, különösen annak ismeretében, hogy sokáig ennek a területnek a sorsa is kétséges volt, egészen a műemléki védelem 2011-es lehetővé válásáig. A megérkezés pillanata azonban fe-

ledteti a közelmúlt keserűségét: a Tattersall megújult épületegyüttese olyan üde erővel tárul fel és fogadja be az ide érkezőt. A kompozíció egyfajta ösztönös módon állt össze még annak 1932-es kiépülésekor, majd az ezt követő további épületek megjelenésével, végső elrendezésben a kastélykertek cour d'honneur-jét felidézve. Jobbról az istállószerű, balról a nagy fedeles lovascsarnok keretezte park tengelyében az egykori lovaglócsarnok fejépülete, a „kóbli” klasszikus modernizmusa uralja a látványt.

Richard Tattersall egy jómódú angol kereskedőcsalád sarjaként 1760-ban Londonban, majd 1766-ban Newmarketben istállót építtetett, ahol lovak bértartásával, kiállítások, vásárok és árverések szervezésével, lókereskedelemmel, bérlovarda üzemeltetésével foglalkozott. Megbízhatóságának hírneve nyomán a későbbiekben az Európa

PROGRAM - KONCEPCIÓ TERV, TERVEZÉSEK //
CONCEPT DESIGN AND SUPERVISION:

PLANT ATELIER PETER KIS

ENGEDÉLYEZÉSI TERV, GENERAL TERVEZŐ //
AUTHORIZATION PLAN, GENERAL DESIGN:

PESCHKA ALFRED
– ÖBUDA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

ENGEDÉLYEZÉSI TERV, FELELŐS TERVEZŐ //
AUTHORIZATION PLAN, LEADING ARCHITECT:

DOBRÁNYI ÁKOS

STATIKA // STRUCTURE:

SKENDERIJA DEJAN
– ÖBUDA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

ÉPÜLETGÉPÉSZET // HVAC:

**SZTASÁK ZOLTÁN – BUDAFOK
CONSULT TERVEZŐ KFT.**

ÉPÜLETVILLAMOSÁG // ELECTRICAL ENGINEERING:

GALI CSABA – GEMINI-PLAN BT.

ÖRÖKSÉGÉDELEM // MONUMENT PRESERVATION:

GÖMÖRY JUDIT
– TECHROAD KFT.

ÉPÜLETSZERKEZETEK // STRUCTURE:

HORVÁTH SÁNDOR
– PATAKI ÉS HORVÁTH KFT.

KÖRNYEZETVÉDELMELEM // ENVIRONMENT:

NAGY TAMÁS
– DENKSTATT HUNGARY KFT.

KÖZMŰ // PUBLIC UTILITIES:

HOBL GEZA
– KÖZMŰTERV 2006 KFT.

KÖZLEKEDÉS // TRAFFIC:

**ÖTVÖS ZSUZSANNA – ÖBUDA
ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.**

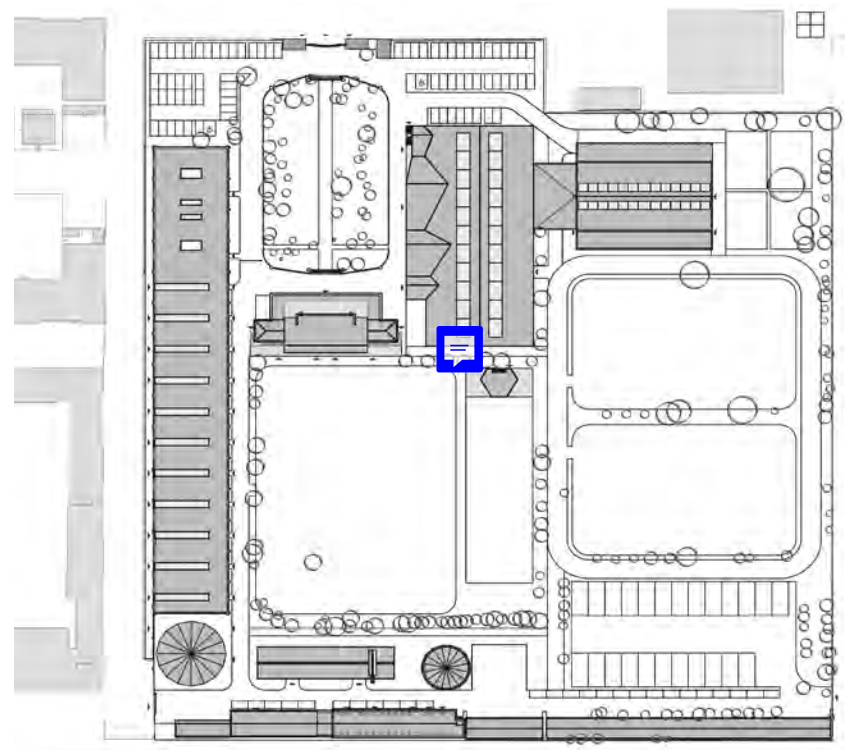
MEGRENDELŐ // CLIENT:

**VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM**

több nagyvárosában is létesülő eladó-bizományosi istállókat Tattersall-nak nevezték el. Hasonlóképpen történt ez Budapesten is, a köznyelv az 1877-ben létrejött, a Lótenyésztés Emelésére Alakult Részvénytársaság Kerepesi úti telepét így nevezte el az angol minta alapján folytatott tevékenységek miatt. Területén a folyamatosan megrendezett kiállítások, vásárok, árverések mellett ügetőpályát is kialakítottak, emellett 1894-től itt tartották a fővárosi lovasversenyeket díjlovaglás, díjugratás és szalagtépés számokban.

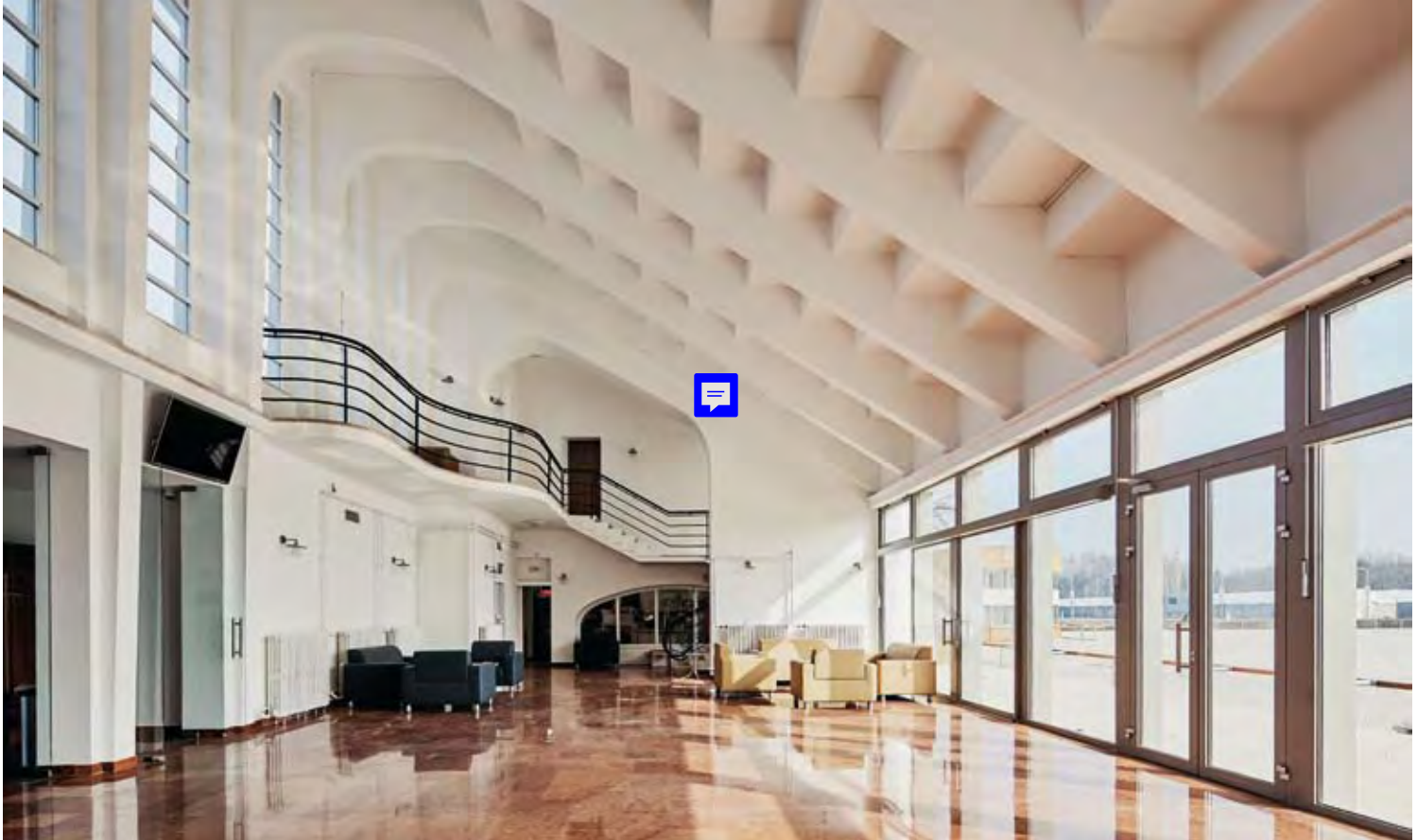
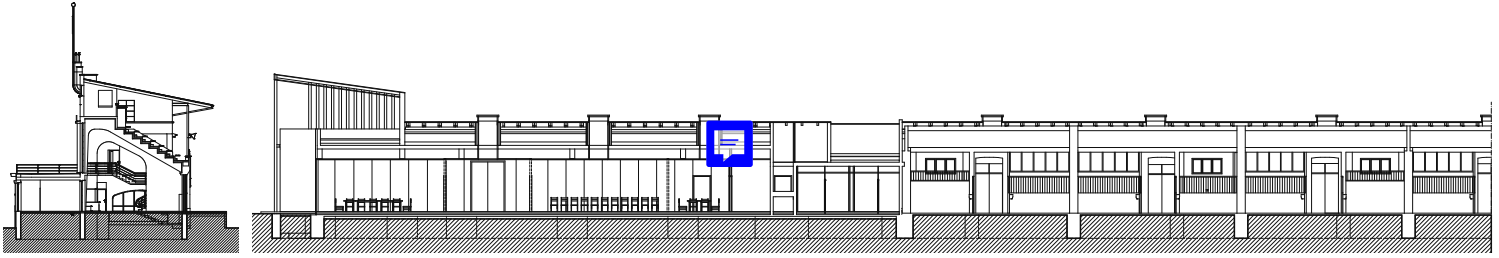
Az Ügető létesítésének 1931-es fővárosi engedélyezésében szerepelt, hogy annak építetője kötelezett a Tattersall területén, az istállók felújítása mellett egy új, korszerű, fedeles lovaglőcsarnok építésére is. Ennek köszönhetően az 1932-ben átadott Nemzeti Lovarda tervezője, ifj. Paulheim Ferenc az azóta lebontott Ügető épületeivel szerves egységet alkotó építészeti együttest hozhatott létre. Az akkor megépült, 1000 néző befogadására alkalmas, 16 méter magas csarnok átadásakor Európa második legnagyobb ilyen épülete volt. Magát a csarnokot, részben háborús sérülései miatt, 1957-ben lebontották, hogy annak fejpülete a szabadtéri központi lovaspálya lelátójaként élje tovább életét.

A Tattersall jelenlegi felújításakor olyan, immár nem csupán funkcionális, hanem építészeti-esztétikai értelemben is szerves egységet alkotó együttes képe bontakozhatott ki, amely meggyőző erővel tudja közvetíteni azt, hogy a lósport ezen évszázados fellegvárának végérvényesen helye van a belvároshoz közvetlenül csatlakozó területen. A kőbli érzékeny műemléki beavatkozásokon esett át, minden a helyén, ami eredeti érték, ahol pedig kell, ott visszafogottan kortárs. Bár kétségeket ébreszt, hogy ebben az esetben a korábban megszokott jellegzetes sárga volt az építéskori szín, és nem a most választott fehér, mégis a jelenlegi színvilág kétségtelenül könnyed eleganciát

hordoz. A lelátó alatt kialakult tér felfedezni, megélni való hely, funkcionalizmusból fakadó váratlan organikussága valódi meglepetés, a lovaspálya feltárulása innen tűnik a legélvezetesebbnek.

Az építész jelenléte az eddigiekben visszafogott volt, hogy azután további gondolataival se akarja felülírni a már kialakult alapvetéseket. Valamennyi funkció korábban megtalálta a helyét, most annak jött el az ideje, hogy mindebből lélegző együttes jöjjön létre. Ehhez könnyed, egyszerű eszközt talál. Az istállósor megtelődésével kialakított iroda- és előadótérnél, valamint a nagy fedelecsarnok oldalsó lelátóval való bővítésénél alkalmazott vertikális faelemek homlokzati sorolása elegendőnek is bizonyulnak ahhoz, hogy ez az összhang megteremtődjön. Az így létrejövő másodlagos homlokzati sík úgy tud transzparens lenni, hogy amögött egyszerre nyílnak szabad tér, vagy akár az

üvegfelületeken keresztül a belső terek is feltárulhatnak. A csarnok esetében bravúros megoldás, ahogy az ahhoz most csatolt oldalalátó tömegével kiegészülve megsza-
badul vaskosan ipari hangsúlyaitól, ami az épületegyüt-
tes fő nézetében, a bejárat felőli feltárlásban egészen
új esztétikai helyzetet teremt. Egyetlen hiányérzetünk
lehet, hogy az immár valóban parkká nemesült súlyponti
zöldfelületet nem túl erőszakos módon, de tájépítésze-
tileg is érdemes volna értelmezni.

A kezdetek aranykora, majd a kétséges túlélés idő-
szaka után a hazai lovassport életében emblemikus
helyszín második jelentős korszaka kezdődhetett el.
Jelentősége túlmutat önmagán azzal, ahogy egy világ-
város centrumhoz közeli területe tudja most már végér-
vényesen is magába fogadni ezt a sérülékeny sportágat.
Mindennek létrejöttéhez azonban az érzékeny, könnyed
eszközökkel jelen lévő, megújult építészeti világ is je-
lentős módon járul hozzá. Kétségtelennek tűnik, hogy
a Tattersallban jó lovasnak lenni – és talán maguk a
lovak is hasonlóképpen nyilatkoznának saját sorsukra
vonatkozóan.

TATTERSALL 2.0 THE RECONSTRUCTION OF THE NATIONAL EQUESTRIAN CENTRE

The fate of the National Equestrian Centre had been uncertain for a long time, up until 2011, when it was rated as a historic building to be protected. The complex now reborn opens up with a refreshing vitality to welcome visitors. The composition was built with a sort of instinctive improvisation originally in 1932, and was later completed with further buildings to evoke the cour d'honneurs of castle gardens. As a result of its current reconstruction, Tattersall is not only outlined as a purely functional complex, but also an organic unit in architectural and aesthetic sense, which has the capacity to convincingly mediate the fact that this century-old stronghold of horse racing has deserved to have a final site in this neighbourhood directly connecting to the city centre. Every function the structure may carry has found its place before, so now it was time to create an integrated complex of them that can breathe as one. The architects has found a light and simple means to do so: by extending the row of stables he designed an office and auditorium zone, and the series of vertical timber components on the facade applied at the lateral extension of the huge roofed hall has proven enough to create the desired harmony. The secondary facade plane thus created can remain transparent whilst allowing behind it for an open space to open up, much in the same way as the interiors can reveal themselves through the glass expanses.

